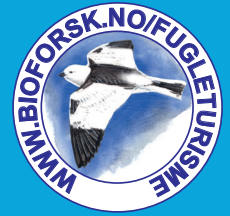

Fotografering av kongeørn på åte

Faktaark for prosjektet «Fugleturisme i Midt- og Øst-Finnmark», et prosjekt i «Naturarven som verdiskaper (M)»

Kongeørna regnes som en spektakulær art å oppleve og fotografere blant naturfotografer. Den mest effektive metoden for å komme nær denne arten, samt å skape bilder av den kvalitet som i dag kreves, er ved hjelp av åte og fotoskjul. Dette faktaarket beskriver hvordan slike prosjekter kan gjennomføres i praksis.

Det er mange hensyn å ta for å etablere en god plass for fotografering av kongeørn. Om man har anledning kan det være nyttig å prøve ut flere plasser for å se hvilken som fungerer best. Hvor regelmessig kommer det ørn dit, hvor mange individer kan være der samtidig, og kommer det for eksempel havørn til samme sted, er spørsmål som er nyttig å få svar på. Fotografer ønsker muligheter for gode og varierte bilder. Jo mer ørneaktivitet det er på plassen, desto større sjanse er det for at dette ønsket blir oppfylt.

Etikk

Føring av en stor rovfugl som kongeørn betinger aktsomhet. Det er viktig å vite at man gjør ting på en måte som ikke er til fare for individer som kommer på åtet. Bruk av farlige, skarpe gjenstander til et eller annet formål på åteplassen, bør unngås.

Etter at føring i området er satt i gang bør ferdselen være minimal. Helst bør trafikken enten foregå for soloppgang eller etter mørkets frembrudd. Åte som benyttes må

oppfylle de krav som er satt av Mattilsynet. Oppførsel på og i nærheten av åteplassen bør være av en slik karakter at det er minimal sjanse for å påføre ørner i området unødig stress.

Valg av område og sted

Kongeørnbestanden i Norge er bra kartlagt, og det vil være nyttig med en undersøkelse angående hvor mange par som finnes i det aktuelle området hvor man tenker

å sette ut fotoskjul. I et område med et revirhevdende par må man forvente at det kommer få ørner inn på åtet samtidig, ofte kun det revirhevdende paret. I områder utenfor revirene er det trolig større sjanse for å få inn unge ørner uten eget revir. Det siste skaper større aktivitet, flere situasjoner og mer action scener. I et område med et revirhevdende par vil man oppleve helt annen adferd, som for eksempel paring.

© Svein Wik

På en føringsplass gjelder det å skape fotografiske muligheter ut fra adferden objektene har. Her en kongeørn i flukt.

Kongeørner liker å lande på noe litt opp fra bakken eller helst høyt opp. De lander sjelden på selve bakken.

Ved valg av åteplass er det også viktig å tenke på at det er en potensielt bra plass for gode bilder. Det betyr at omgivelsene må se brukbare ut. For kongeørn trengs det trær som sitteplasser og gode bakgrunner.

Bakgrunner og kulisser

For å kunne ta gode bilder trengs det ofte enkle grafiske virkemidler. En enkel og ren bakgrunn er essensiell i denne sammenhengen. Gode bilder handler ofte om forenkling av innholdet i et motiv. For å oppnå slikt på en åteplass er det ikke uvanlig å sette opp kulisser, eller rettere sagt sitteplasser for ørnene. Et tre satt opp strategisk foran en rolig bakgrunn kan skape en kulisse som passer inn i landskapet og mot bakgrunnen. Slike tiltak er det bare fantasien som begrenser. Alt fra lave vagleplasser til høye trær er det mulig å plassere i landskapet.

Åte

Utlegging av åte krever transportmidler som snøscooter

eller ATV. Typen av åte kan variere. Det er pr. dags dato ikke lov å legge ut kadavre av tamdyr uten spesiell godkjenning fra Mattilsynet. Fallvilt som elg, hjort, rådyr, rødrev, grevling og rein er tillatt. En avklaring om hvor åteplassen skal etableres skal avklares med Mattilsynet. Det kan også være nyttig og «venne» ørner i området på for eksempel kråkefugler eller hønsfugler som åte. Det er fine oppsett for fotografer å få ei ørn ned på en art som er et naturlig bytte. Det mest hensiktsmessige kan være å bruke et større åte som basis på plassen, og i tillegg supplere med andre typer åte under fotografering. Et rådyr er passe størrelse til åte. Reinsdyr kan være et godt alternativ der det er mulig å få tak i. Skrotter av rødrev er et bra åte ettersom det fotomessig er mulig å komponere et bilde med ørna oppå reven. Dette er en større utfordring med for eksempel større dyr som elg eller hjort.

Fotoskjul

Alt etter hvordan man ønsker å fotografere, fotovinkler, perspektiv

og bruk av forskjellige brennvidder, er det flere måter å bygge et fotoskjul på. Et standard fotoskjul er det mest vanlige, der fotogluggene befinner seg i standard høyde over bakken, og avstanden til fotoplassen tillater bruk av små teleobjektiv til større supertele objektiv. Det kan imidlertid være fornuftig å tenke annerledes ved å bygge fotoskjul som gjør at fotografen kan komme svært nær motivet. I den sammenheng kan for eksempel vidvinkel objektiver benyttes. Et slikt oppsett vil kreve et mer avansert fotoskjul med refleksfrie vinduer som vender ut mot motivet. Gjennom slike vinduer er det mulig å fotografere. Fotoskjulet som er avbildet på neste side er et isolert og komfortabelt fotoskjul med mulighet for varme. I dette skjulet er det lagt opp til fire fotoglugg i front. Dette gir plass til to fotografer, til nød tre. Skjulet har installert en tørro. Grunnflaten er 3 x 3 meter. Dette skjulet er forholdsvis tungt, og vil være krevende og flytte.

Strategisk plassert sitteplass for kongeørn

Bakgrunnen er viktig for å kunne forenkle bildet grafisk

© Svein Wik

Standard fotoskjul i terrenget. Bordkledning og takpapp er lagt på. Fullmånen lyser over det åpne landskapet.

Fotoskjulet avbildet på neste side er et enklere skjul og mindre komfortabelt. Dette skjulet har også fire fotoglugger. Grunnflaten er på 2,4 x 1,2 meter. Inne er det plass til en benk eller to stoler. Veggene er isolert med ei tynn matte steinull,

mest for å dempe lyd. Skjulet er laget så enkelt og lett som mulig. Det er enkelt for to personer å snu, flytte eller transportere dette skjulet.

Generelt for skjulene er det viktig å tenke på at de ofte står på værutsatte steder. Spesielt er taket

viktig, og å bygge med takutstikk vil være å foretrekke. Man bør tenke på bardunering på vindutsatte steder.

Det kan finnes mange gode løsninger på et fotoskjul. Som sagt avhenger det av hva man ønsker av fotografiske muligheter på plassen.

© Svein Wik

To fotoluker pr. fotograf er nødvendig

© Svein Wik

Varme i fotoskjulet gir god komfort

Nye muligheter tiltrekker fotografer.

Å sikre suksess

Kongeørner er vanligvis ekstremt sky. Det skal derfor lite til for å skremme et individ bort fra en åteplass, også for lengre tid. Det anbefales derfor at all aktivitet på åteplassen foregår etter mørkets frembrudd. Som en tommelfingerregel bør gjester gå til skjulet to timer før soloppgang og tilbake to timer etter solnedgang. Dette er spesielt viktig i oppstarten av en fôringsplass. Det vil imidlertid være mulig å bruke én person til å hente ut de som sitter i fotoskjulet. Man vil da skremme vekk eventuelle ørner i området i god tid, og man unngår å komme overraskende på dem. Snøscooter eller ATV er enda bedre å bruke til dette. Som mange andre arter reagerer også kongeørn i liten grad på motoriserte kjøretøy. Etter et par sesonger med fôring kan det være nyttig å venne ørnene til at folk kommer til og fra fôringsplassen, eventuelt samtidig som det legges ut nytt åte. Som en hovedregel for å lykkes er det uansett viktig å ta forhåndsregler angående ferdsel på og ved åteplassen.

Faktaarket er laget av Svein Wik.

www.sveinwik.com

Det er ønsket om de beste bildene som tiltrekker fotografer til en fotoplass. Det gjelder å optimalisere plassen.

Flyttbart fotoskjul av enklere konstruksjon og med mindre komfort. Slike skjul er fleksible å flytte på.